

A gumiabroncs környezetvédelmi termékdíja

Történeti áttekintés

A gumiabroncs termékkör tekintetében a szabályozás jelenlegi célja változott az idők során.

A szabályozás 1995-ben megkülönböztette a gumiabroncsoknál – nem csak ennél a termékkörnél volt ez így – az új, és az importált használt gumiabroncsokat. A cél világos volt. A használt gumiabroncs behozatal sem környezetvédelmi, sem közlekedésbiztonsági szempontból nem volt előnyös Magyarország számára.

A cél rendszer nem változott 1999-ig, amikor vizsgálva a szabályozás 3 éves eredményeit tapasztalhattuk, hogy a termékdíj mértéke alacsony, a használt gumiabroncs behozatal továbbra is fennmaradt. Ezen változtatni szeretett volna a környezetvédelmi tárca, ezzel egyidejűleg a használt gumiabroncs behozatal tekintetében is differenciálni kezdett a szabályozás. Megfelelő minőségű felújított (újrufutóztott) behozatal esetében kisebb mértékű termékdíjat kellett fizetni, mint a felújítási célra behozott használt gumiabroncs után. Leghátrányosabb helyzetben - és ekkor a díjtétel is jelentősen növekedett - továbbra is a használt, továbbforgalmazási céllal behozott (importált) gumiabroncs maradt.

Mindeközben a szabályozás lehetővé tette, már 1995-től meghatározott mennyiségű használt gumiabroncs felújítási céllal történő behozatalát új gumiabroncs díjtételével. Ennek oka a hazai felújító üzemek életben tartása volt, mivel a Magyarországon a használt gumiabroncsoknak csak kis mennyisége volt alkalmas felújításra.

A díjmértékek változásai mentén ez a rendszer maradt fenn egészen 2004. június közepéig. A továbbforgalmazási céllal behozott használt gumiabroncs díjtétele egyre jobban elszakadt az új-, illetve a felújítottétól. A felújítási célú behozatal tekintetében a szabályozás megkövetelt egy minősítést, még a vámeljárás lefolytatása előtt. A minősítés igyekezett gátat vetni az ilyen jogcímen történő hulladék rejtett behozatalának.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás hatása a szabályozásra

Az Unióhoz történő csatlakozással (2004 júniusától) alapvetően átalakult a fizetési kötelezettség rendszere. Megszűnt a fizetési kötelezettség differenciált meghatározása, mivel a továbbiakban már esély sem volt a differenciált díjfizetési rendszert versenysemleges módon működtetni. Ezt támasztotta alá azon tény is, hogy a 2004-es évközi módosítástól (2004.06.10-től) 2006. január 1-ig bevallásos rendszerre tért át a teljes szabályozás, amelyet a jogkövető magatartás nagymértékű elmaradása okán módosítani kellett az import tekintetében.

Az Unió csatlakozást követően a szabályozás célja kizárólag a gumiabroncsból keletkező hulladéknak az anyag és/vagy energia körforgásban való megtartására szűkölt le. Ennek érdekében a mentességi rendszer kiterjesztésre került a gumiabroncsokra is. Megalakultak ezen a területen is a hasznosítást koordináló szervezetek és elmondhatjuk, hogy a koordináló szervezetek tevékenységének köszönhetően napjainkban nagyon kevés gumiabroncs hulladék jelenik meg a közterületeken.

A hasznosítási célkitűzéseket a környezetvédelmi termékdíjmentesség, a termékdíj visszaigénylésének és átvállalásának, valamint a használt gumiabroncs behozatalának feltételeiről szóló 53/2003. (IV. 11.) Kormányrendelet 1. számú mellékletében találjuk meg. A mentességi rendszer alapvetően a hulladék abroncs gyűjtésére alapszik. Jelenleg a tárgyévet megelőző évben forgalomba hozott gumiabroncs mennyiségét kell alapul venni a mentességhez szükséges

begyűjtendő hulladékká vált gumiabroncs mennyiség kiszámításához. A visszagyűjtött hulladékot 100%-ban hasznosítani kell oly módon, hogy a visszagyűjtött hulladék mennyiségnek legalább az 50%-a anyagában hasznosításra kerüljön.

Anyagában történő hasznosítás (kaucsukként, építőipari alkalmazások, őrlemény készítése, majd az őrlemény használata gumikeverékekben, vagy más polimerekkel kombinálva sportpályáknál, esetleg bitumennel együtt az útépítésben)
Energetikai hasznosítás cementművekben vagy fluidágyas égetőkben. Egyenértékűek azok az ún. pirolitikus folyamatok is, amelyekben később elégetésre kerülő olajszármazékok képződnek. (* részben anyagában történő hasznosítás is)*

Azon cégeknek, akik legalább két éve nem működnek, minden esetben a tárgyévi forgalomba hozott mennyiség lesz a mentességi kötelezettség kiszámításának alapja (nevezzük ezt kétéves szabálynak az egyszerűség kedvéért).

A tárgyévet megelőző évben forgalomba hozott mennyiség, mint alap meghatározása nem jelenti azt, hogy az előző évi kötelezettséget kell idén teljesítenem. Biztos hulladékgazdálkodási feladatot jelent, mivel az előző évi adatok ismertek, és általában (a nyilvántartási hibáktól eltekintve) nem is változnak, így a hulladékgazdálkodási feladat kiszámíthatóbb.

A jogszabály a visszagyűjtési mérték tekintetében sávost alkalmaz. A hasznosítási feltételek teljesítését alapnak tekintve, a minimális mentességhez visszagyűjtendő gumiabroncs hulladék mennyisége a forgalomba hozott mennyiség 50%-a. Ekkor a befizetési kötelezettség 50%-a alól mentesülhet a kötelezett. A teljes mentesség eléréséhez ennek a forgalomba hozott és a visszavett gumiabroncs mennyiség arányszámának el kell érnie a 75%-ot. Az 50% és a 75% között arányosan emelkedik a mentesség mértéke.

A szabályozás célrendszerébe 2009-el jelent meg nyomokban a hulladék keletkezés megelőzésének szándéka, gondolok itt a gyártói kötelezettségeket átvevő hasznosítást koordináló szervezetek tudatformálási kötelezettségére, azonban ez messze nem jelenik meg olyan konkrét módon, mint a hasznosítási cél.

2010. évi változások

A legutolsó változás 2010. január 1-el következett be ezen a területen, amely a gumiabroncs termékkör tárgyi hatályát érintette. Változott a kategóriának a törvényi megfogalmazása. A változásig a törvény felsorolást alkalmazott, míg január 1-től a légi közlekedési szabályok szerinti légi jármű, valamint a motorral meghajtott közúti szállító- vagy vontatóeszközök (ideértve az önjáró vagy vontatott munkagépek) gumiabroncsai tartoznak a termékdíjköteles körbe. A szabályozás külön kiemeli a gépi meghajtású kerekes székeket a szabályozás hatálya alól.

A módosítás eredményeként szélesedett azon járművek köre, amelyek gumiabroncsai a szabályozás hatálya alá tartoznak. Erre legjellemzőbb példa a motorkerékpárok gumiabroncsai. Ezen gumiabroncsok kivételként eddig nevesítésre is kerültek a környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. törvény végrehajtásáról szóló 10/1995. (IX. 28.) KTM rendelet 4. számú mellékletében, amely kivétel most már csak a kerékpárok gumiabroncsaira vonatkozik.

A motorkerékpárok gumiabroncsainál a jogforrások nem határoznak meg speciális szabályokat. Ennek megfelelően a mentességi lehetőségek ugyanúgy adóttak. A mentességi feltételeket a motorkerékpár abroncsok tekintetében is a tárgyévet megelőző évforgalma alapján kell számítani (értelemszerűen a két éves működési szabály kivételével) függetlenül attól, hogy a tavalyi évben a motorkerékpár abroncs nem volt termékdíjköteles.